

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 12 (369) | ГОД VIII | 24 САКАВІКА 1963 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

ЗРАДЗІЛІ ІХ ЗМАГАННІ

Вось яны — першая баявая, найбольш заслужаная гвардыя былых членаў беластоцкай арганізацыі Саюза маладых барацьбітоў. Ад іх імя Аляксандр Младзяноўскі (на першым плане злева) дзякуе за прысваенне імганаровых адзнак імя Янкі Красіцкага.

Фота: **В. Рудчык**

Беласток, 9.III.1963 года тэатр. ім. А. Вянгеркі перапоўнены. У прэзідыуме — прадстаўнікі партыйных ваяводскіх органаў, прадстаўнікі маладзёжных арганізацый. Усе сабраліся тут, каб адзначыць 20 гадавіну заснавання баявой маладзёжнай арганізацыі Саюза маладых барацьбітоў (ЗВМ).

І вось на хвіліну зала замірае. Удзельнікі ўрачыстага мітынгу мінутай цішыні адзначаюць памяць тых маладых барацьбітоў, якія аддалі сваё жыццё за народную ўладу.

20 год таму група маладых патрыётаў, цесна звязаных з польскай рабочай партыяй, вырашыла заснаваць новую баявую маладзёжную арганізацыю. Мэты гэтай арганізацыі коратка акрэсліваў лозунг: «Барацьба, Праца, Навука!» Праграма і мэты дзейнасці Саюза маладых барацьбітоў хутка здабылі прызнанне сярод рабочай моладзі. Рады арганізацыі хутка раслі, хаця ўжо за самую прыналежнасць пагражала смяротнае пакаранне з боку акупанта.

На Беласточчыне першыя гурткі Саюза маладых барацьбітоў пачынаюць сваю дзейнасць у першых месяцах 1945 года. Час, як вядома, быў неспакойны. Беластоцкае ваяводства не паспела яшчэ ўздыхнуць спакойна пасля акупацыі, а ўжо фашысцкае падполле накінула яму новую, бандыцкую вайну.

Лозунг: «Барацьба, Праца, Навука!» усё яшчэ поўнасцю аставаўся актуальным. Члены Саюза маладых барацьбітоў ішлі ў міліцыю, арганізоўвалі армоўскія рады для самаабароны, а самая вялікая іх заслуга — гэта прапагандысцкая дзейнасць. Яны часта адкладалі зброю і ваявалі словам, сатырай, песняй; арганізоўвалі святліцы, сцэнічныя пастаноўкі, давозілі слова партыі ў найбольш небяспечныя куткі Беласточчыны.

Адным з першых раёнаў Беласточчыны, у якім пачалі сваю дзейнасць гурткі Саюза маладых барацьбітоў, быў горад Бельск і тадышні Бельскі павет. У Бельску гурток ЗВМ

(Працяг на стар. 4)

Элементарны абавязак члена БГКТ

Прыналежнасць да якой-небудзь палітычнай ці грамадскай арганізацыі забавязвае кожнага яе члена да аплачвання складчын.

Як усім вядома, члены Беларускага грамадска - культурнага таварыства аплачваюць складчыны ў суме 12 зл. у год. Выходзіць гэта па 1 зл. у месяц.

Многія члены БГКТ плацяць адразу за цэлы год. Некаторыя — штопаўгода. Вельмі мала такіх, што плацяць кожны месяц, гэта значыць, па 1 зл.

На жаль, вельмі многа такіх, якія зусім не плацяць. І вось гэтая справа вырастае да праблемы. Трэба ведаць, што аплачванне членскіх складчын БГКТ — гэта не толькі раздаванне марак паміж членамі і збор ад іх грошай. Кожнае праўленне гуртка павінна ведаць, што момант уплачвання складчын павінен паслужыць яшчэ большай сувязі члена БГКТ са сваім гуртком, з беларускім таварыствам.

Неабходна памятаць, што аплачванне членскіх складчын — гэта не толькі фармальнасць. Яно мае вялікае значэнне. Бо калі член БГКТ не плаціць складчын, гэта значыць, што ён не думае аб нашым таварыстве, нядбайна, абыякава адносіцца да яго абавязкаў, да яго пастаноў і імкненняў.

З аплачваннем складчын у нас між іншым і таму дрэнна, што гэтай справай дастаткова не жывуць павятовыя аддзелы БГКТ, інструктары Галоўнага праўлення. Выключэннем з'яўляюцца два гарадскія аддзелы: Беластоцкі і Варшаўскі. У гэтых аддзелах інструктары ГП на штодзень займаюцца членскімі складчынамі, таму там амаль усе члены БГКТ рэгулярна выкупляюць маркі і ўклейваюць у свае членскія білеты.

(Працяг на стар. 4)

З Мінска

Свята беларускай сталіцы

Гэтай раніцай беларуская сталіца праснулася незвычайна рана. Па заснежаных вуліцах прайшлі першыя прахожыя, крыху ўсхваляваныя, святочна настроеныя мінчане. Шырока расчыніліся дзверы, запаліліся агні выбарчых участкаў горада, заклікаючы выбаршчыкаў выканаць свой грамадзянскі абавязак.

Роўна ў 6 гадзін раніцы пачалося галасаванне. Роўна ў 6 гадзін раніцы атрымалі бюлетэні першыя выбаршчыкі. Хай гэта быў вучоны ці калгаснік, воін ці рабочы, студэнт ці служачы, хай гэта быў сівы стары ці маладая маці, бязвусы юнак ці заслужаная пенсіянерка, — гэта быў наш, родны, савецкі чалавек, які здолее справіцца з любымі задачамі, выканае любыя свае планы, задумы. І сёння, 3 сакавіка, ён аддае свой голас за лепшых сыноў і дачок беларускага народа, за сваіх пасланцоў у Саветы. Дзень выбараў у Вярхоўны Савет БССР і ў мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных ператварыўся ў рэспубліцы ва ўсенароднае свята. На выбарчых участках грымела музыка, у танцы кружыліся пары, на сцэну выходзілі прафесіянальныя і самадзейныя артысты. Якое ж свята бывае без весялосці?

Мінчане атрымоўвалі тры выбарчых бюлетэня з прозвішчамі кандыдатаў у дэпутаты Вярхоўнага, Мінскага гарадскога і раённага Саветаў. Сярод іх — кандыдат у члены Прэзідыума ЦК КПСС, першы сакратар ЦК КПБ Кірыла Трафімавіч Мазураў, акадэмік, рэктар Беларускага дзяржаўнага універсітэта імя У. Леніна, прафесар Антон Нікіфаравіч Сеўчанка, які, дарэчы, тыдзень раней адзначыў сваё шасцідзесяцігоддзе з дня нараджэння і 30-годдзе навуковай, педагагічнай і грамадскай дзейнасці, перадавыя рабочыя, дзеячы навукі, культуры, прадстаўнікі кіруючых органаў рэспублікі.

Палажэнні аб выбарах устанаўліваюць час галасавання з 6 гадзін раніцы да 24 гадзін ночы, але ўжо а дзванаццатай гадзіне дня ўчастковыя выбарчыя камісіі рапартавалі: пераважная, абсалютная большасць выбаршчыкаў выканала свой грамадзянскі абавязак.

Усяго чатыры гады прайшло з часу папярэдніх выбараў. А колькі новага адбылося ў жыцці беларускай сталіцы! За гэты час пачалі сваю работу больш чым 20 новых прамысловых прадпрыемстваў горада. У горадзе ўзніклі новыя гарады — мікрараёны па вуліцах

(Працяг на стар. 4)

З ПРАГІ

КАНЦЭРТ ЗАБЭЙДЫ

17 сакавіка г.г. у Празе адбыўся канцэрт выдатнага беларускага спевака Міхася Забэйды-Сумiцкага. У яго выкананні пражане пачулі рамансы Пятра Чайкоўскага на рускай мове і шэраг твораў чэхаславацкіх кампазітараў.

Першы на Беласточчыне «Дом настаўніка» (Да «Новай Гайнаўкі» на стар. 3).

СВАРКІ Ў „ЗАХОДНЯЙ СЯМЕЙЦЫ"

У мінулую нядзелю я шукаў на старонках розных заходніх газет артыкулаў і звестак, адлюстроўваючых узаемныя нападкі паміж дзяржавамі звязанымі афіцыйнымі саюзамі, пактамі дружбы і салідарнасці.

Не можа быць салідарнасці там, дзе разыходзяцца інтарэсы розных капіталаў. А вось прыклады, пачэрпнутыя з выказванняў заходніх журналістаў, якія сочаць за гэтым сужыццём паміж «саюзнікамі».

Спярша аб непаладках паміж Францыяй і Бразіліяй. Гэтыя дзяржавы не могуць паразумецца па пытанні, ці лангусты поўзаюць ці плаваюць уздоўж паўднёва-атлантычнага ўзбярэжжа Бразіліі? Францыя і Бразілія апынуліся амаль перад тварам вайсковага канфлікту. Друк параўноўвае гэтую гісторыю з вайною за... вуха Енкінса. Чытачам, якія не арыентуюцца ў чым тут справа, скажу, што ў 1739 годзе Вялікабрытанія выступіла супроць Іспаніі, тлумачачы гэты свой ваенны крок абрэзаннем іспанцамі вуха англійскаму матросу Енкінсу. Хаця зараз нічога падобнага не сталася, аднак паміж французамі і бразілійцамі наступіў жывы абмен лаянкай.

Нядаўна Францыя і Федэратыўная Рэспубліка Германіі падпісалі сяброўскае пагадненне, аб якім здаецца даўно ўжо марылі Парыж і Бон. Тым часам Вашынгтон і Лондан робяць усё, каб толькі зламаць гэтае «крохкае», як гавораць, паразуменне. У амерыканскім друку я знайшоў наступны сказ: «Германія згадзілася на спецыяльныя адносіны з Францыяй, адзінай саюзнай дзяржавай, якая фармальна прызнае польска-нямецкую граніцу і адмаўляе большага вайсковага ўкладу на карысць праектаванай стратэгіі НАТО, мэтай якой з'яўляецца абарона ФРГ. Даволі парадаксальна выглядае ўся справа, калі толькі гэтага хапае, каб ашчаслівіць нямецкі ўрад». Гэта правільная думка, калі ўлічым, што цэлая стратэгія Заходняй Германіі накіравана на вайсковае ўзмацненне НАТО дзеля таго, каб «вярнуць страчаныя на ўсходзе землі». Таму хіба справядліва заходнія саюзнікі ФРГ не бачаюць доўгай будучыні яе пакту з Францыяй, якая не мае ніякіх палітычных інтарэсаў за Одрай і Нысай і прызнае гэтую граніцу.

Брытанцы смяюцца ў сваю чаргу з вялікадзяржаўных пачынанняў прэзідэнта Францыі дэ Голя, хаця самі пры іншай аказіі дамагаюцца для сябе ўласнай нацыянальнай нуклеарнай сілы. У такіх умовах Злучаныя Штаты не могуць вырашыць, каму варта даць больш атамных бомб і ракет: ці актуальным саюзнікам — брытанцам, ці тым, якія аказваюць незалежнасць, а менавіта французам? А можа гэтых апошніх, — думаюць у Вашынгтоне, — удасца падкупіць? Такія разважанні амерыканцаў яшчэ больш псуюць атмасферу паміж Лонданам і Парыжам. Дайшло нават да таго, што брытанцы адклікалі маючы наступіць візіт княгіні Маргарыты ў Францыю, хаця і не спадзяваліся, што гэтая паездка прынясе нейкія палітычныя эфекты.

Да групы прыгаданых канфліктаў трэба таксама залічыць інтарэсы саюзнікаў, стаячых фармальна на баку, напрыклад, Італіі. Афіцыйна італьянскі ўрад падтрымоўвае кандыдатуру Вялікабрытаніі ў склад Супольнага Рынку. Аднак італьянскія капіталісты (яны маюць у краіне значныя ўплывы) выступаюць супроць гэтай кандыдатуры. Яны могуць дабіцца большых даходаў у малой Еўропе, чым тады, калі ў яе склад уступіць Вялікабрытанія са сваёй развітай прамысловасцю. Тым часам у ФРГ погляды на гэтыя пытанні зусім супроцьлеглыя. Бонскі ўрад, каб толькі не пашкодзіць дэ Голю, не ангажуецца залішне, каб падтрымаць Англію. Аднак заходненямецкія капіталісты не ўяўляюць сабе Супольнага Рынку без брытанскай садружнасці, якой маглі б прадаваць свае тавары.

Так вось вырысоўваецца карціна адносін у заходнім свеце на падставе, прынамсі, некаторых толькі, газет за мінулую нядзелю.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

САМАЯ МАЛАДАЯ Ў СЯМ'І СЛАВЯНСКІХ ЛІТАРАТУР

Доктар ЮРЫЙ МЛЫНК-МЕЛЕР,
навуковы супрацоўнік інстытута лужыцкага сербазнаўства Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

Лужычане з'яўляюцца нацыянальнай меншасцю ў ГДР і жывуць у Лаўзітцэ, маляўнічай мясцовасці на паўднёвым усходзе нашай рэспублікі. Пасля векавога прыгнечання яны ўпершыню атрымалі поўнае раўнапраўе ў першай нямецкай дзяржаве рабочых і сялян. У час працяглага панавання класа эксплуататараў літаратура лужыцкіх сербаў умацоўвала іх волю да жыцця. Першыя лужыцкія літаратурныя помнікі адносяцца да апошняй трэці XV і першай палавіны XVI стагоддзяў. У 1574 годзе ў Баутцэне выйшла першая друкаваная кніга на роднай мове лужычан, малітоўнік з катэхізісам Лютэра. У 1679 годзе ў Празе выйшла першая верхнелужыцкая граматыка Цічына.

Асобныя заслугі ў развіцці лужыцкай літаратуры мела сям'я свяшчэнніка Фрэнкеля. Міха Фрэнкель перадаў у 1697 годзе свае кнігі рускаму цару Пятру Вялікаму і ў прыкладзенай да іх грамаце пісаў аб прыналежнасці лужыцкай мовы да вялікай сям'і славянскіх моваў. Фрэнкель мае таксама заслугі ў стварэнні лужыцкай паэзіі, якая пачала развівацца ў гэты час побач з фальклорам.

Развіццю лужыцкай нацыянальнай літаратуры ў першай палавіне XVIII стагоддзя садзейнічала стварэнне зямляцтваў лужыцкіх студэнтаў ва універсітэтах Прагі, Лейпцыга і Вітэнберга. Тут маладыя лужычане практыкаваліся ў літаратуры, арартарстве, паэзіі і публіцыстыцы. З лейпцыгскага аб'яднання «Сарабія» выйшаў выдатны паэт XVIII стагоддзя Юрый Мен, які выступаў супраць паклёпніцкіх выдумак нямецкіх феадалаў, што лічылі лужыцкую мову «мовай рабоў» і адмаўлялі яе здольнасць да выказвання высокіх думак.

Рэвалюцыйны рух еўрапейскай буржуазіі 30—40-х гадоў, як і славянская рамантыка, зрабіў вялікі ўплыў на літаратуру лужыцкага адраджэння. Паэт Хандрый Цэйлер (1804—1872 гг.) стаў заснавальнікам сучаснай лужыцкай нацыянальнай літаратуры. З выдаваемага ім штотыднёвіка ўзнікла штодзённая газета «Сербскія навіны», якая праіснавала да сярэдзіны 1937 года і была затым ліквідавана нямецкімі фашыстамі разам з усімі іншымі лужыцкімі культурнымі аб'яднаннямі.

У канцы XIX стагоддзя з'явілася новае паэтычнае пакаленне, якое выступіла з выказваннем палітычнага пратэсту супраць буржуазнага шавінізму вільгельмаўскай Германіі.

Якуб Барт-Цызінскі (1856—1909 гг.), выдатны лужыцкі паэт мінулага, узначаліў младалужыцкую паэтычную школу. Яго праца, якая налічвае больш 15 томаў, поўная палымянага патрыятызму і страснага пратэсту супраць нацыянальнага зняволення свайго народа.

Лужыцкая літаратура мінулага магла развівацца выключна ў малых жанрах, як у апавяданні і навеле, лірыцы і баладзе для часопісаў і календароў.

Карэнны паварот наступіў пасля разгрому фашызму.

Новая літаратура мае шырокую тэматыку, якая ахоплівае развіццё новых грамадскіх адносін на агульнай радзіме немцаў і лужычан. Такой з'яўляецца драматычная хроніка «Матухна Янч» Юрыя Брэзана, упершыню пастаўленай у лужыцкім народным тэатры.

Лужыцкая літаратура развіваецца сёння таксама і ў манументальных эпічных жанрах. Тут побач з раманамі Брэзана («Гімназіст», «Семестр страчанага часу») трэба назваць хроніку «Ян» першых пасляваенных гадоў пісьменніка К. Крыенса, аўтабіяграфію «Мы з чырвонай гваздзікай» К. Янака, а таксама раман аб сучаснай лужыцкай вёсцы «Двор без батракоў» Б. Соты. Часта сустракаецца тэма салідарнасці лужычан з рабочымі, прымусова вывезенымі з усходу ў час гітлераўскага панавання. Адначасова падрастае і маладое пакаленне лужыцкіх пісьменнікаў: І. Краўца ў сваёй кнізе «Блакітныя пісьмы» спыняецца на школьных праблемах у інтэрнаце адной лужыцкай сярэдняй школы, А. Наўка ў сатырычнай форме піша пра фашысцкі лагер вае-

(Працяг на стар. 5)

Хроніка БГКТ

■ Праўленне Беластоцкага павятовага аддзела БГКТ у Міхалове пастанавіла склікаць справаздаўча-выбарчую канферэнцыю на 24 красавіка.

■ Гурток БГКТ у Пяньках на апошнім сваім сходзе выбраў дэлегатаў на справаздаўча - выбарчую канферэнцыю павятовага аддзела.

■ У сувязі з 20 гадавінай Саюза маладых барацьбітоў (ЗВМ) гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку 14 сакавіка ў тэкстыльным прадпрыемстве ў Фастах для членаў БГКТ і моладзі арганізаваў спатканне з былым дзеячом ЗВМ Віктарам Цыунчыкам. На заканчэнне вечарыны быў высветлены савецкі фільм «У абароне Волгі».

■ На справаздаўча - выбарчым сходзе ў Піражках, які падсумаваў вынікі дзейнасці гуртка і накрэсліў план працы на 1963 год, было выбрана новае праўленне, якое ўзначаліў Аляксандр Алекша. Сход прыняў у свае рады пяць новых членаў, выбраў дэлегатаў на павятовую канферэнцыю ў Саколку і пастанавіў арганізаваць экскурсію ў Варшаву. Адначасова сход паслужыў аказіяй утварэння курсу сельскагаспадарчай падрыхтоўкі (ПР), на які запісалася 8 чалавек.

■ Гурток БГКТ у Дабрыводзе выбраў новае праўленне і дэлегата на павятовую канферэнцыю ў Гайнаўцы. Удзельнікі сходу пастанавілі давесці да парадку вясковую святліцу і ўрэгуляваць членскія складчыны да канца красавіка.

■ У справаздаўча - выбарчым сходзе гуртка БГКТ у Старым Корніне узяў удзел старшыня павятовага аддзела БГКТ у Гайнаўцы Васіль Дзун, які выступіў з дакладам аб заданнях таварыства. На сходзе было выбрана новае праўленне гуртка на чале з Міхасём Лаўрыновічам, а таксама былі выбраны дэлегаты на павятовую канферэнцыю БГКТ. У рады таварыства было прынята 11 новых членаў.

■ У гуртках БГКТ на Гайнаўшчыне ў вёсках Макаўка, Крывец, Койлы, Курашава, Ласінка, Старабеpазова, Арэшкава, Вітава, Барысаўка і Махнатае адбыліся нядаўна справаздаўча-выбарчыя сходы, на якіх былі падсумаваны дагэтуляшнія вынікі дзейнасці і накрэслены планы працы на 1963 год, а таксама былі выбраны новыя праўленні гурткоў.

Спорт

У спорце тэмпература скочыла высока. Колькі хваляванняў прынёс толькі апошні дзень чэмпіянату свету па хакею. Здавалася, ужо ніхто не адбярэ ў шведаў званне чэмпіёна і раптам у апошні дзень прайгралі яны чэхаславакам. Адкрылася дарога да першага месца савецкай камандзе. Але, каб прайсці яе, савецкія хакеісты павінны былі перамагчы канадцаў, і то з перавагай у дзве шайбы. Надзвычай драматычна склаўся савецка-канадскі паядынак. Вялі высока (4:0) савецкія хакеісты і раптам у апошнюю мінуту сустрэчы канадцы забілі дзве шайбы. Мала бракавала да новай сенсацыі. Аднак разрыў у дзве шайбы астаўся і савецкая каманда святкавала перамогу.

Не менш хваляваліся нашы аматары боксу. У мінулую нядзелю ў Лодзі адбылася другая сустрэча паміж польскімі і румынскімі баксёрамі ў чэмпіянаце Еўропы. Першую, як вядома, выйгралі 14:6 румыны і, каб трапіць у паўфінал, нашыя майстры скуранай рукавіцы павінны былі выйграць яшчэ з вышэйшым лікам. У такую магчымасць мала хто верыў, але ў спорце ўсё магчыма. Рэванш поўнасцю ўдаўся, наша каманда выйграла 16:4.

Таксама парадавалі беластоцкія баксёры. У першай сустрэчы за права гульняў у II лізе беластоцкая «Гвардыя» выйграла ў Ольштыне з мясцовай «Варміяй» 11:9, а беластоцкія юніёры ў чарговым матчы на кубак ГККФіТ узялі далейшую перашкоду, абгуляўшы ў сябе гданьскіх баксёраў 14:8.

Урэшце пачаўся вялікі футбол. Выстартавала да вясенняга круга I і II ліга. Першыя гульні не прынеслі неспадзянак, і турнірную табліцу па-ранейшаму ўзначальваюць у I лізе — Гурнік Забжэ, у другой — Шамберкі.

Савецкія футбалісты ўсё яшчэ на поўдні. Праводзяць далей кантрольныя гульні. Тут паспяхова выступае беларускае «Дынама». Выйграла яно з грузінскімі аднаклубнікамі 3:1. Нядрэнна.

Аут

ТАЙНА ЭЛЬБЫ

АЛЯКСАНДАР НАСІБАЎ

ПЕРАКЛАД: Хведара Асіёнка

Лізель вярнулася з пахавання мужа зусім разбітая. Суседка, трымаючы яе пад руку, давяла да хаты, пасадзіла, дала шклянку вады. Потым яна пайшла.

Пазванілі. Лізель адчыніла. На парозе стаялі штурмбанфюрэр Бруна Бекер і забінтаваны штурмфюрэр Адольф Торп. За імі маячыў салдат з вялікім пакетам.

— Фраў Ланге, — сказаў Бекер, — нас прыслаў сюды ваенны камендант Остбурга. Ён спачувае з выпадку заўчаснай смерці обер-яфрэйтара Герберта Ланге. Салдат Ланге быў прыкладным воінам, добра выконваў свой доўг перад фюрэрам і нацыяй, і цяпер вермахт схіляе сцягі над яго прахам.

Сказаўшы гэту тыраду, Бекер пакланіўся. За начальнікам пакланіліся Торп і салдат.

Вайсковыя ўвайшлі ў хату. Яны размясціліся ў

гасцінай паўкругам — Лізель у цэнтры, Бекер і Торп па баках. Салдат палажыў скрутак на стол і выйшаў у калідор.

Грукнулі дзверы. Гэта прыйшла суседка, старая фраў Штрэйбер. Яна села побач гаспадыні.

Запанавала маўчанне. Бекер спыніў яго. Ён, быццам звяртаючыся да спадарожніка, сказаў:

— А гэтага магло і не быць.

— Што зробіш, такі, значыць, лёс, — засупярэчыў Торп.

— Лёс! — Бекер горка ўсміхнуўся. — Лёс тут ні пры чым. — Пальцы яго папаўзлі да скрутка на стале. — Фраў Ланге, прыміце гэты невялікі знак увагі ваеннага каменданта. Тут крыху кансерваванага малака, а таксама масла, цукар і павідла. Дачцы і вам гэта спатрэбіцца.

Жанчына ледзь схіліла галаву і зноў застыла.

Звяртаючыся да Бекера, Торп сказаў:

— Вы гаворыце, што лёс тут ні пры чым? Але я не разумею вас. Гэта ж быў толькі няшчасны выпадак. Нечакана выскачыў з-за вугла грузавік і...

— Грузавік! — Бекер сярдзіта сціснуў губы. — Калі б капралу, які прыбыў разам з мужам фраў Лізель з фронта, не захацелася б раптам гарэлкі, пан Ланге быў бы цяпер жывы і здаровы.

— Дык Ланге бегаў за выпіўкай для госця! — ускрыкнула фраў Штрэйбер.

— Зразумела, — сказаў Бекер. — Гэты хлапец непапраўны п'яніца. Алкаголік.

— О! — ускрыкнуў Торп.

— Я чула, у іх бываюць запоі, — сказала фраў Штрэйбер.

— Менавіта гэта з ім і здарылася, — кінуў Бекер. — Вы вельмі трапна акрэслілі, фраў.

— І што ж было далей? — задаў новае пытанне Торп.

— Далей? — Бекер памаўчаў. — Далей было вось што. Калі Ланге адправіўся на рынак, капрал выбег за ім, аклікнуў. Ланге якраз пераходзіў вуліцу. Ён абярнуўся. Госць пачаў прасіць, каб той узяў пабольш гарэлкі. Тут-та і выскачыў з-за вугла грузавік!..

Зноў наступіла маўчанне.

Бекер працягваў:

— Але і гэта не ўсё. Ведаеце, што зрабіў гэты чалавек, калі пад коламі пяцітонкі хруснулі косці яго франтавога таварыша? Вы думаеце, затрымаў нейкі аўтамабіль і адвёз пана Ланге ў бальніцу? Куды там. Ён пабег у хату, выцягнуў усё самае каштоўнае са свайго чамадана, потым з чамадана Ланге і лаві яго.

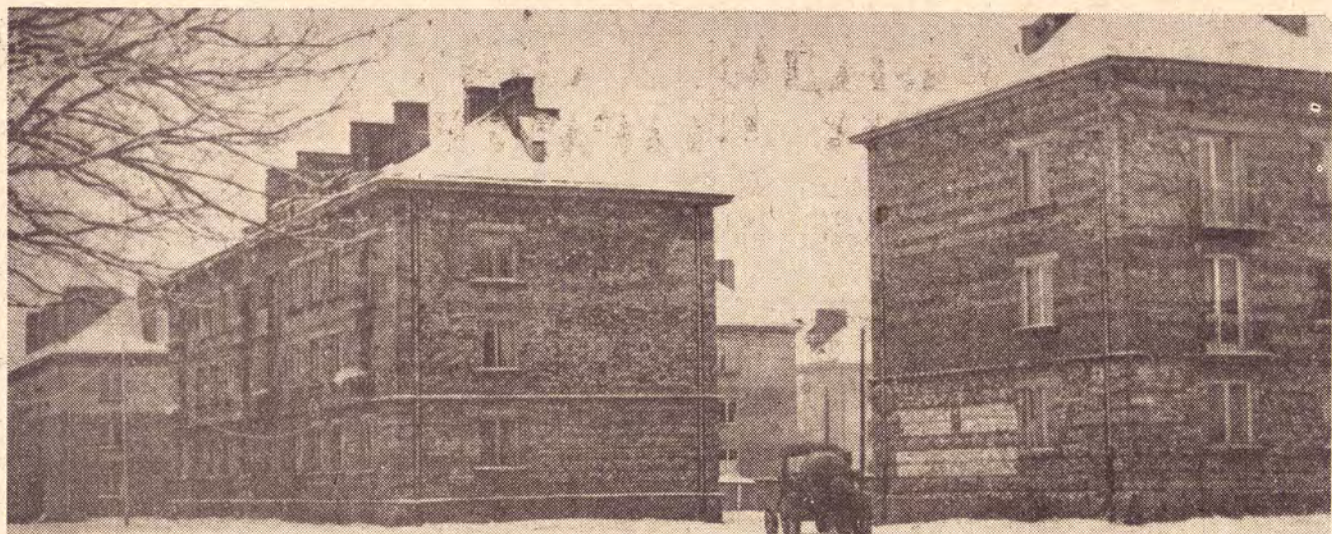
Пры гэтых словах Лізель скочыла на ногі. У вачах яе быў жах. Падтрымліваемая суседкай, яна прайшла ў спальню, дзе былі чамаданы. Бекер спакойна глядзеў ёй услед. Пакуль хавалі Ланге, контрразведка папрацавала ў хаце нябожчыка, і штурмбанфюрэр ведаў, што гаспадыня знойдзе чамаданы пустымі.

Раздаўся кароткі жаночы крык. Бекер і Торп здзівіліся — ён данёсся не са спальні, дзе яны ведалі, знаходзіліся чамаданы, а з кухні.

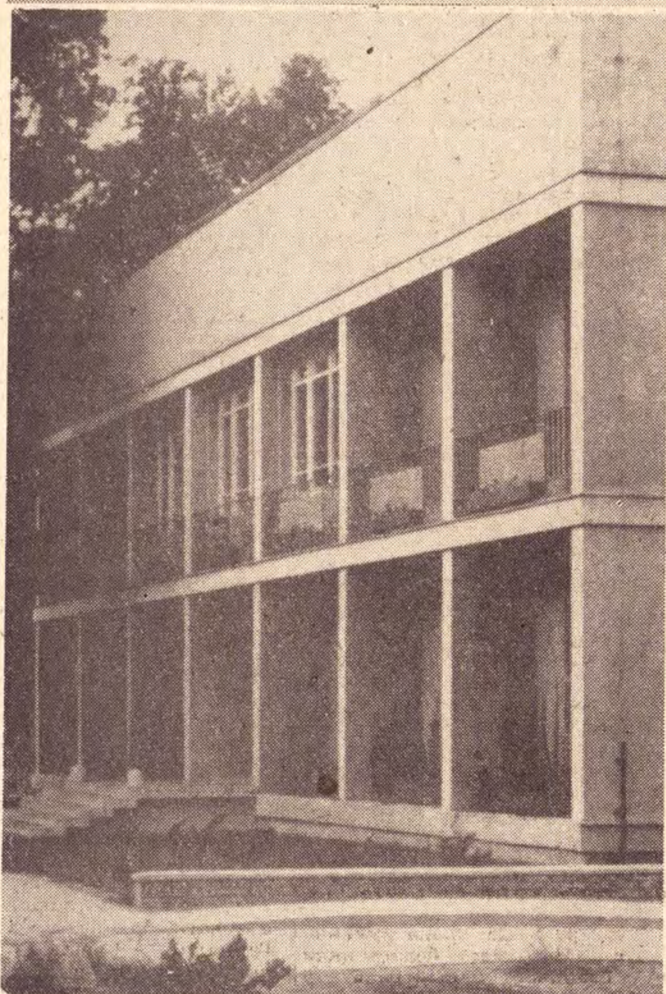

Новы жыллёвы квартал Гайнаўкі.

Новая Гайнаўка

Дом павятовага камітэта ПАРП.

Буйнае развіццё Гайнаўкі наступіла за гады народнай улады. У 1954 годзе Гайнаўка стала павятовым цэнтрам. Шпарка развіваецца прамысловасць. Зараз Гайнаўка налічвае каля 15 тысяч жыхароў. Вялікі націск кладзецца тут і на жыллёвае будаўніцтва. За апошнія гады ў Гайнаўцы пабудавана 10 будынкаў ЗОР і 9 будынкаў з жыллёвага фонда паасобных прадпрыемстваў. Звыш 1000 жыхароў горада жывуць у будынках новага будаўніцтва. Вядома, гэта яшчэ не вырашыла жыллёвай праблемы Гайнаўкі. Шмат людзей і далей жыве тут у старых драўляных дамах. Але з кожным годам у Гайнаўцы будзе прыбываць больш прыгожых, новых жыллёвых і адміністрацыйных дамоў. Новая Гайнаўка мае перад сабой вялікія перспектывы развіцця. Мае ўсе магчымасці, каб стаць прыгожым сучасным горадам.

(вб)

Некалькі год перад першай сусветнай вайной Гайнаўка была невялічкай пушчанскай вёскай. У ёй тады налічвалася ўсяго толькі 18 драўляных хацінак. Мястэчкам яна стала пасля першай сусветнай вайны, разам з заснаваннем першых прадпрыемстваў. Міжваенныя гады не спрыялі развіццю Гайнаўкі. Капіталісты, развіваючы свае прадпрыемствы, сцягвалі ў Гайнаўку ўсё больш акалічных сялян, танную рабочую сілу. Большасць з іх гнездзілася ў наспех зробленых зямлянках. Аб жыллёвым будаўніцтве капіталісты не клапаціліся. Для іх гэта было непатрэбна. Ім абы як найбольш выцягнуць даходу са сваіх прадпрыемстваў. Таму і разбудова Гайнаўкі праводзілася без якога-небудзь плану. Сабраўся нехта на ўласную хатку, дык будаваў яе дзе папала. Так і ўзнікалі вузенькія вулічкі з драўлянымі хаткамі вясковага тыпу.

Старая Гаўнаўка.

Фота Г. Рагазінскі

З ПІСЕМ ЗЕМЛЯКОЎ

Прывязла Лідка жаніха

Дарагая мая! Чуць не напісала ўжо раз табе, каб на Лідчына вяселле збіралася ды падарунак харошы купіла.

Ад Ліды пісьмо прышло з Прусаў, што замуж выходзіць за хлопца добрага, спакойнага. Пра ніякі пасаг нат не ўспомніла, усяго дапісала ўнізе, каб бацькі не турбаваліся з выдаткамі, нічога ад іх вымагаць не будзе ані яна, ані той жаніх яе. Па-новаму, значыць, зажывуць і лахі вясковыя непатрэбныя. Зрэшты, калі яе, Лідку, сілком не пускалі на Прусы выязджаць, дык цяпер калі-лень ахвотна запросіць бацькоў да сябе, няхай пабачаць, якія дываны на сценах мець будуць, мэблі не абыякія і наогул кватэра, як мае быць выйдзе, а не як тутэйшая хата праціўная.

Маці затаіла пісьмо гэтае і нікому не паказала. Усё таўклася па гаспадарцы цэлымі днямі, як сама не свая, аж татка сказаў неяк ёй, ці не захварэла яна часамі на грыпу або што іншае пры маразах цяперашніх.

Але праз два, а мо' і тры тыдні яшчэ адно пісьмо прыслала Ліда, што хлопцу таму надта ж мамка з таткам і я спадабаліся, бо на фатаграфіі ўгледзеў, і захацелася яму наведаць радню будучую і пазнаёміцца на месцы. Часу ёсць многа, якраз атрымаў водпуск паўмесячны... Маці адно ўсміхнулася задаволена ды кажа бацьку, каб свінча выбраў тлусцейшае і закалоў, а татка адразу і ўзяўся тачыць нажа ды гаворыць, што мо' не пашкодзіла б самагонкі з пару літраў паспрабаваць выгнаць? Але мы ўсе закрычалі на яго, бо ўжо раз засудзілі на год турмы, не варта з-за гэтай брыдоты рызыку наводзіць на нас усіх, лепш паехаць да крамы і спірту расстарацца. Здаравейшы ён і бабы могуць выпіць таксама.

А ў той дзень, калі Лідка з кавалерам меліся прыехаць, да прыстанку аўтобуснага ўсенькія выйшлі, гурбаю павалілі наўпрасткі да шашы. Аўтобус, як на злосць, спазніўся моцна, папамерзлі, чакаючы ў полі ветраным, бо да вёскі хаця і рукой падаць, але ану ж машына пакажацца за паваротам. Не, не выпадала адыходзіць...

І прыехалі яны: Ліда з Янкам, бо так называўся ён. От, мужчына нікога сабе, гэткі невысокі, чарнявенькі, усміхаецца далікатна і ў руку пацалаваў мамку растрывожаную. Тата паглядзеў на яго, здаецца, з якойсьці прыдзіркаю ў гачах, але, відаць, і яму да спадобы прыйшоўся, падабрэў на твары, а Янак тут жа цыгаркамі пачаставаў і суседчынага Толіка пры тым, ды той толькі пачырванеў, і адмовіўся, хоць добра знаю, што курыць патайком, падлец,

(Працяг на стар. 5)

У сталовую ўвайшоў салдат, паманіў іх пальцам. Контрразведчыкі ўсталі. Салдат падвёў іх да дзвярэй у кухню. Бекер і Торп убачылі жанчын, схіленых над памыйным вядром.

— Пустое! — распачліва ўсклікнула Лізель.

— Пустое, мілачка, таму што я сама яго апаражніла сёння раніцай, — сказала суседка.

— І... там нічога не было?

Фраў Штрэйбер з трывогай паглядзела на Лізель.

— А скрынку?.. Маленькую чорную скрынку вы там не прыкмецілі? — прашаптала Лізель.

— У вядры? — Суседка вытарашчыла вочы.

— Так! — Лізель упарта кіўнула галавой. — Скрынка была! Герберт так бярог яе.

— Дык навошта тады яе кінулі ў вядро?

— Схавалі, фраў Штрэйбер, схавалі, а не кінулі. Ад зладзеяў.

— А хто ведаў, што скрынка ў вядры?

— Герберт і... Краўзе.

— Чаканец! — Фраў Штрэйбер гнеўна выпраставалася.

Лізель заплакала. Фраў Штрэйбер памагла ёй устаць. Бекер крануўся плячa Торпа. Абвераўцы

83

каўзанулі ў гасціную. Мінутай пасля туды вярнуліся жанчыны.

— Пане афіцэр, — сказала суседка, — вы меліруцыю, фраў Ланге сапраўды абакралі. І я ўпэўнена, што зрабіў гэта Краўзе, які прыкідваўся сябрам Герберта. Я буду маліцца, каб вы знайшлі зладзея і пакаралі яго.

— Гэтага і мы жадаем, — ласкава сказаў Бекер. — Учыніўшы крадзеж, ён, відавочна, скрываецца. Але дзе? Паважаная фраў Ланге, памажыце нам. Прыпомніце, якія ён называў адрасы, прозвішчы? Што думаў рабіць?

— Не ведаю... Нічога не ведаю, ён жа так мала быў у нас...

— Ну, а ваш муж? Краўзе мог падзяліцца з ім планамі? Герберт нічога вам не гаварыў?

— Нічога...

— Прыпомніце.

— Нічога не помню...

— Фраў Ланге, — умяшаўся Торп, — гэты тып можа вярнуцца. Спадзяюся, вы не астанецеся ў кватэры адна? Трэба, каб нехта мог паведаміць нам.

— Што вы, што вы! — Суседка замахала рукамі. — З ёй дзень і ноч знаходжуся я. Усё зраблю, будзьце спакойны!

84

— Вы і ўчора былі з фраў Ланге? — спытаў Торп.

— Зразумела.

— Увесь дзень?

— Так.

— І... апрача вас, нікога? Ніхто са знаёмых не палічыў патрэбным з'явіцца і выказаць удаве спачуванне?

— Чаму вы так думаеце, пане афіцэр? Тут увесь час людзі.

— А ўчора пасля абеду таксама былі наведвальнікі?

Старая кіўнула.

— Так, чалавек дзесяць.

— Хто ж яны?

— Я іх не ведаю.

— Ну, а вы, фраў Ланге?

Лізель паціснула плячыма.

Бекер і Торп пераглянуліся, усталі.

— Бывайце, фраў Ланге, — сказаў Бекер. — Мы да вас яшчэ зойдзем.

Выйшаўшы з хаты, контрразведчыкі селі ў машыну, якая іх чакала.

— Ну, — сказаў Бекер, паблажліва глянуўшы на спадарожніка, — што вы цяпер скажаце?

(Працяг на стар. 4)

85

НАРОДНАЯ ВЫТВОРЧАСЦЬ

Народнай вытворчасцю займаецца на Беласточчыне аб'яднанне саматужных народных вытворцаў. Прадукцыя народных вытворцаў ідзе ў некалькіх напрамках: вырабы з саломы, кераміка, ткацтва, памяткарства і разьба. Вырабы саматужнікаў вельмі папулярныя не толькі ў нашай краіне, але і за яе межамі: у Бельгіі, Даніі, Швецыі, Швейцарыі, Чэхаславакіі, Германіі. Экспарт народных вырабаў пашыраецца. Калі ў 1960 годзе аб'яднанне народных саматужных вытворцаў у Беластоку скупіла гэтых тавараў на 3 мільёны зл., дык ужо ў 1962 годзе — на 8 млн. зл. На 1963 год, паводле плану, скупіцца вырабаў народнай вытворчасці на 10 млн зл. Найбольшым попытам з гэтай галіны на міжнародных рынках карыстаюцца вырабы з саломы, гэта значыць, маты і выплёты, а таксама дываны і ганчарства.

Вырабамі гаршчкоў займаюцца ў асноўным жыхары. Кляшчэль, а тканнем дываноў жыхары Янова на Сакольшчыне. Выплятаннем з саломы кашоў, талерак, каробак і гд., а таксама тканнем мат найбольш займаюцца сяляне Бельшчыны.

*

У Бельску на пункце скупу заўсёды многа людзей, якія хочуць прадаць свае вырабы. Але ўсім прадаць не ўдаецца. Некаторыя прыязджаюць з тымі самымі вырабамі па некалькі разоў, пакуль іх прададуць. А чаму не хочуць іх купіць? Справа ў тым, што падажа мат значна большая ад магчымасцей скупу. Працаўнік мае магчымасці выбару. І ў сувязі з гэтым ходзяць розныя чуткі, шэпты, што трэба мець блат у гэтага працаўніка з Беластока, тады можна прадаваць колькі хочаш. Гэтыя шэпты, гутаркі даходзяць і да павятовага камітэту партыі і да іншых улад. Але тут цяжка скантраляваць ды ніхто і не прабуе кантраляваць.

Аб'яднанне саматужных народных вытворцаў дзейнічае на аснове спулдзельні працы. Гэтая спулдзельня налічвае зараз 1500 членаў і 105 кандыдатаў. А члены спулдзельні маюць першынства ў продажу.

Найважнейшая справа ў Бельску заключаецца ў тым, што памяшканне пункта скупу там вельмі цеснае і для перахоўвання вырабаў няма належных умоў. Каб паправіць гэтую сітуацыю, аб'яднаннем народных саматужных вытворцаў у Бельску будзе пабудаваны вялікі склад яшчэ ў гэтым годзе.

У пэўным сэнсе цэнтрамі народнай вытворчасці на Бельшчыне з'яўляюцца вёскі Якубоўскае, Кошкі і Рэдуты.

— Рэдуты, — гаворыць кіраўнік аб'яднання народных саматужных вытворцаў Віктар Саўчанка, — вельмі цікавая вёска. Да чаго прыгожа там спяваюць па-беларуску. І вось у гэтай вёсцы арганізуем народны хор. Думаем, што за год часу падрыхтоўкі хор гэты можна будзе паказаць у многіх гарадах нашай краіны.

— Вы займаецеся ўсім тым, чым між іншым цікавіцца і Беларускае таварыства, — сказаў я Віктару Саўчанку. — Пажадана было б супрацоўніцтва.

— Калі ласка, мы б ахвотна супрацоўнічалі, — сказаў кіраўнік. — У гэтым няма ніякіх перашкод.

І сапраўды няма перашкод. Такое супрацоўніцтва вельмі патрэбна.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

ЗРАДЗІЛІ ІХ ЗМАГАННІ

(Працяг са стар. 1)

быў заснаваны 15 лістапада 1945 года. Крыху пазней пачынаюць дзейнічаць гурткі ЗВМ у Орлі, Гайнаўцы, Нараўцы, Нарве, Клюковічах, Кляшчэлях і ў другіх мясцовасцях цяперашняга Бельскага, Гайнаўскага і Сямяціцкага паветаў.

Саюз маладых барацьбітоў быў вялікай школай, у якой выраслі і гартаваліся кадры маладой дзяржавы. Прыклады прыводзіць можна без канца. Тадэуш Стшалкоўскі — першы сакратар Ваяводскага Праўлення ЗВМ з'яўляецца зараз сакратаром Агульнапольскага камітэта абароны міру, а Аляксандр Младзяноўскі — сакратар Ваяводскага Камітэта ПАРП пачынаў сваю дзейнасць у Кляшчэлеўскім гуртку Саюза маладых барацьбітоў.

На заканчэнне ўрачыстага мітынгу прадстаўнік Цэнтральнага Камітэта ССМ уручыў заслужаным членам Саюза маладых барацьбітоў ганаровыя адзнакі імя Янкі Красіцкага. Між іншым залатая адзнака прысвоена сакратару Ваяводскага Камітэта ПАРП тав. Аляксандру Младзяноўскаму.

(вр)

Элементарны абавязак члена БГКТ

(Працяг са стар. 1)

Набліжаюцца справаздаўча-выбарчыя канферэнцыі аддзелаў. Набліжаецца таксама агульнапольскі з'езд БГКТ. Як канферэнцыі, так і з'езд з'яўляюцца вялікімі падзеямі ў жыцці беларускага таварыства. Гэтыя знамянальныя дні належала б усім членам БГКТ адзначыць вялікімі дасягненнямі на ніве культурна-асветнай дзейнасці. Належала б таксама не мець ніякіх задоўжанасцей па аплачванню складчын, таму што складчыны — гэта элементарны абавязак кожнага члена БГКТ.

мх.

З Мінска

(Працяг са стар. 1)

Р. Люксембург і Арлоўскай. Цяжка пералічыць усё тое, што было зроблена ў Мінску за гэтыя гады.

І сталіца, якая аддала свае галасы за лепшых сваіх абраннікаў, верыць, што пройдзе яшчэ некалькі год і новыя працоўныя перамогі ўславяць наш родны горад, сталіцу беларускага народа.

Яўген ЛЯХАЎ
супрацоўнік БДУ
імя У. І. Леніна

ХІРУРГІ МЕХАНІЗАЦЫІ

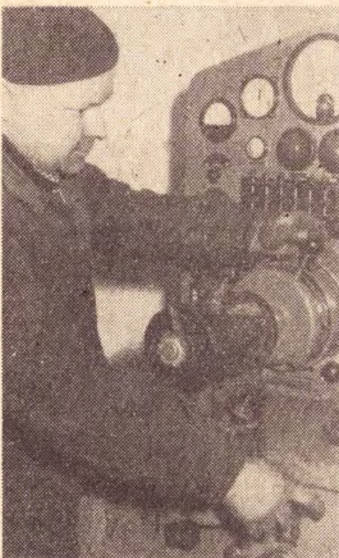
Вясна, як кажуць, не за гарамі. На палях паявіліся жаўранкі. У вёсках — шпакі. Гэта найлепшыя веставыя вясны. Сяляне рыхтуюцца ў поле. На пасяўную.

Паколькі аб будучых ураджаях у асноўным будзе вырашаць спраўнасць механізацыі ў часе палявых прац, мы нядаўна наведалі Бельскі ПОМ.

— Зімовы перыяд у нашым ПОМ, — гаворыць кіраўнік эксплуатацыі Антон Мялешка, — у асноўным быў прысвечаны рамонту сельгасмашын і адукацыі. З рамонтам ПОМ-аўскіх машын мы пакончылі ўжо ў канцы студзеня. А было гэтага нямала. І трактары, і сеялкі, і малацілкі і нафтавыя рухавікі. Некаторыя машыны патрабавалі даволі складаных рамонтаў. Але справіліся. Спецыялісты ў нас выдатныя. І па адукацыі і па практыцы. Таму, што датычыць падрыхтоўкі да вясны, магу сказаць, што наш ПОМ зацягнуты на апошні гузік.

— Ваш ПОМ праводзіць рамонты толькі ўласных машын?

— Не. Мы рамантуем машыны сельскагаспадарчых гурткоў (а іх усё больш), прадукцыйных спулдзельняў і нават сельгасмашыны паасобных гаспадароў.

Каб электрычная інсталяцыя не псавалася, трэба яе выпрабаваць на гэтым апараце. Электраманцёр Віталіс Гольштын усе справы адносна электраінсталяцыі сельгасмашын, як кажуць, мае ў мізінным пальчыку.

Здалёк даносіцца характэрны звон жалеза. Мы ўваходзім у прасторны з велізарнымі вокнамі будынак. Гэта рамонтны цэх. Роўнымі радамі стаяць разабраныя трактары. Сярод іх, як мурашкі, капошацца людзі. Зашмальцаваныя камбінезоны. Рукі ў мазуце. Лекары механізацыі. Вось над «сэрцам» трактара — маторам пахіліўся малады, высокага росту чалавек. Гэта галоўны «хірург» ПОМ-а, інжынер Мікалай Варона. Відаць, адбываецца тут сур'ёзная аперацыя.

— Вось людзі! Найбольш складаныя рамонты адкладаюць на апошні час, — з відавочнай неахвотай адрываецца ад працы інжынер Варона.

Восенню сельгасгурткі заявілі ў ПОМ, што хочуць рамантаваць 24 трактары. У ПОМ тэрмінова было прывезена толькі 13 трактараў. Усе яны поўнасцю адрамантаваны і адстаўлены ў сельгасгурткі. Тыя, што недатрымалі тэрміну, прывозяць трактары ў апошні час. Аказваецца, што некаторыя з іх патрабуюць складаных рамонтаў.

— Калі не паспеем на час адрамантаваць апошніх трактараў, на каго будуць нараканні? Вядома, на нас! — абураецца інжынер.

— Цешта ў гэтым падшыпніку шарыкі вельмі пад'езджаны. Што з імі зрабіць? — пытае малады курсант Аляксандр Мацкевіч.

— Выменіць! — адказвае інжынер Варона.

Фота — Бельскі

— А што, калі ў час веснавых прац, у полі, сапсуецца тая ці іншая машына? — пытаем.

— Калі рамонт праведзены салідна, — адказвае інжынер, — машына не павінна псавацца. Але бываюць выпадкі. І мы з гэтым лічымся. Таму сёлета на пасяўную пастанавілі стварыць тры рамонтныя, я б іх назваў, аварыйныя групы. Яны адразу на месцы, у полі, будуць праводзіць рамонты. Людзі падрыхтованы добра. Зімовы час, вальнейшы ад працы, выкарысталі на навуку, якую арганізавалі ў ПОМ. Апрача гэтага арганізуем пераязны варштат. Ён дасць магчымасць праводзіць у полі нават больш складаныя рамонты.

— Ці маглі б вы назваць некалькі асоб, якія найбольш салідна і аддана папрацавалі ў час зімовых рамонтаў?

— Увесь наш калектыў добра папрацаваў зімою. Але вы ж усіх не запішаце. Дык, калі ласка, запішыце найлепшых сярод добрых. Рамонтная брыгада Івана Белаказовіча, якая рамантавала трактары. Ну і абавязкова нашага каваля Івана Грузюка (рамонт драбнейшага сельскагаспадарчага абсталявання) і электраманцёра Віталіса Гольштына. Салідныя спецыялісты. Робяць, як па заказу.

Аб сабе інжынер Мікалай Варона, па скромнасці, не хацеў гаварыць.

Два гады таму назад ён закончыў Варшаўскую палітэхніку. Пасля магістэрскай працы яму прапанавалі пасаду ў некалькіх прадпрыемствах. Інжынер Варона не захацеў. Яго цягнула Беласточчына. Ён жа тут нарадзіўся, у вёсцы Бахуры, Беластоцкага павета. І таму веды свае вырашыў аддаць Беласточчыне, дарэчы, дзе ўсё яшчэ не найлепш з механізацыяй у сельскай гаспадарцы.

Ну, што ж, жадаем поспеху! І... каб машыны не псаваліся.

В. БАРШЧЭЎСКІ

(Працяг са стар. 3)

Торп шматзначна ўсміхнуўся.

— То-та. Запамятай: заўсёды дабіваешся большага, калі дзейнічаеш мякка. Дапытаўшы яе ў звычайным парадку, мы бы не многа даведаліся. Праўда, Торп?

— Але ўсё ж не ўстаноўлена галоўнае. Мы не ведаем, дзе хаваецца гэты чалавек.

— Затое ўсплыла гісторыя са скрынкай у вядры. Скрынка! Што ў ёй магло быць, Торп?

— Спачатку я думаў, узрыўчатка.

— Глупства. Хай была б гэта самая сільная ўзрыўчатка, яе не хапіла б, каб падняць у паветра нейкую кузню... Не, гэта не ўзрыўчатка!

— Тады зброя!

— Але якую зброю можна запакаваць у маленькую скрынку? Хіба што пісталеты або нажы. — Бекер зрабіў паўзу і закончыў: — Гэта была радыёстанцыя, Торп.

— Неабходна ўстанавіць, хто быў на кватэры нябожчыка ўчора пасля абеду, прыкладна між сёмай і восьмай.

— Не разумею?

— Вячэрняя сустрэча з тым чалавекам здарылася менавіта ў сем гадзін — і недалёка ад хаты

86

Ланге. Я адразу адчуў: ён выглядае падазрона і тут не выпадкова. Пайшоў следам і...

— Далей вядома. Дык вы думаеце, яны звязаны?

— Хто ведае? Але падумайце самі. Раптоўная смерць Ланге аўтаматычна выкрыла і яго самога і спадарожніка. Таму Краўзе маланкава пакінуў дом нябожчыка, а затым дзейнічаў так рашуча, калі пачуў, што за ім сочаць. І я пытаю: чаму гэты несумненна вопытны разведчык ідзе на такую страшную рызыку, як з'яўленне ў раёне дома Ланге? І адказваю: таму што Краўзе хацеў што б ні было вярнуць пакінутую рацыю, якую ён не здолеў вынесці раней.

— Смелая версія.

— Смелая, — згадзіўся Торп. — Смелая, але адзіная, якую можна прыняць. Калі, зразумела, у той скрынцы сапраўды быў перадатчык. Аднак я не кончыў. Краўзе сланяўся непадалёк ад хаты, а на самай справе ў хаце быў нехта з яго знаёмых. Можаце вы паручыцца, што Краўзе не папрасіў каго-небудзь схадзіць да ўдавы Ланге са спецыяльнай мэтай — дастаць тую самую скрынку?

— Не, — сказаў Бекер, — я бы за гэта не паручыўся. — Ён скасіў на субяседніка вочы. — Аднак вы не дурань, Торп.

(Працяг за тыдзень)

87

© PDF: Kamunikat.org 2024
© Інтэрнэт-версія: Kamunikat.org 2024

«Мікітаў лапаць» у пастаноўцы гуртка з Рагачоў.

ІНДЫКІ І ПАЛІТЫКА

На колькі сягае мая памяць, жыхары большасці вёсак грамады Юшкаў Груд заўсёды праяўлялі асаблівую цікавасць да грамадска-палітычных спраў. А бандарскіх ці рыбацкіх мужчын тут нават і называлі палітыкамі. Бывала, збяруцца ў летнюю нядзелю пад векавой ліпай, што расце пасярод вёскі. Бандары, дык толькі і гутаркі, што аб палітыцы. Пачнуць ад Савецкага Саюза праз Кітай, Амерыку і закончаць на Германіі. Усе падзеі разбяруць па косточках. І кожны на свой спосаб свет пабудаваў бы. У адным толькі згодны, што заходнія немцы — гады. І таму, каб жыць спакойна, трэба вырашыць нямецкую праблему.

Сярод палітыкаў бываюць і скептыкі - гумарысты.

— Цікава, колькі яны з'ядуць індыкоў ў час канферэнцый пры круглым стале? — ставіць філасофскае пытанне дзядзька Пятрук.

— Гэта залежыць, колькі дзён працягнецца канферэнцыя, — адказвае нехта.

— Я, напрыклад, пры добра спечаным індыку мог бы і год часу канфераваць, — заўважвае іншы.

Такая дыскусія, як звычай, заканчвалася позным вечарам, калі ў затуманенай рацэ пачнуць свой канцэрт жабы. Так і ў зімовыя вечары. Да поўначы палітыкуюць людзі.

Зацікаўленне грамадска-палітычнымі справамі — вельмі характэрная рыса сучаснага нашага сялянства. І гэта як найбольш добрая з'ява. Бяда толькі ў тым, што не ў кожным асяроддзі знойдзецца чалавек, які меў бы адпаведныя грамадска - палітычныя веды і патрапіў бы такую стыхійную дыскусію накіраваць адпаведным ходам.

Так выглядала справа ў бандарска-рыбацкім асяроддзі і ў другіх вёсках гэтай аколіцы.

Таму партыйная арганізацыя звярнула на гэта ўвагу і вырашыла арганізаваць грамадска-палітычную адукацыю. Справа дайшла да павятовага камітэта ПАРП у Беластоку.

Першы сакратар ПК ПАРП тав. Камінскі знайшоў час і сам згадзіўся быць выкладчыкам курсу.

На пачатак вырашана пазнаёміць слухачоў з асновамі грамадска - палітычных ведаў. Праграма курса разлічана на два гады.

Зацікаўленне курсам такое вялікае, што пачатковая школа ў Рыбаках не можа памясціць усіх ахвотных. На лекцыі тав. Камінскага прыходзяць сяляне з Багнюкоў, Бандароў, Рыбакоў, Рудні, Боўтрыкаў, Гарбароў і другіх вёсак. Нават зімовая сцюжа не з'яўляецца перашкодай, каб кожную сераду прайсці некалькі кіламетраў у Рыбацкую школу. Лекцыі тав. Камінскага жывыя і цікавыя. Таму і дыскусія пасля кожнай лекцыі працягваецца неаднойчы далёка за поўнач.

Тав. Камінскі мае вялікі аўтарытэт сярод сялян. Да яго звяртаюцца людзі адкрыта з кожнай незразумелай для іх праблемай.

Двухгадовую праграму прайшлі тут за адну зіму.

— Цікавыя людзі, — сцвярджае тав. Камінскі. — Кемлівыя і прагу да гэтых ведаў маюць вялікую. Давядзецца на другі год падрыхтаваць праграму больш сур'ёзную. Веру, што патрапяць яе засвоіць.

(вб)

Рагачоўскі «Мікіта», як бачым на здымку, вельмі ўпэўнена адчувае сябе на сцэне.

Павятовы агляд мастацкіх калектываў у Мілейчыцах

10 сакавіка г.г. адбыўся ў Мілейчыцах павятовы агляд мастацкіх калектываў БГКТ, у якім удзельнічала чатыры калектывы з вёскі Рагачы, Вулька-Нурэцкая, Семіхочы і Вычулкі.

Першае месца заняў калектыў з вёскі Семіхочы, які выступіў з камедыяй «Міхалка». Кіраўніком гэтага калектыва з'яўляецца загадчык пачатковай школы ў Семіхочах Т. Ваўжыняк — актыўны дзеяч грамадска - культурнага жыцця ў беларускім асяроддзі.

Другое месца заняў калектыў з Рагачоў, які выступіў з камедыяй «Мікітаў лапаць» М. Кудзелькі. Кіраўніком гэтага калектыва з'яўляецца настаўніца Пячынская.

Трэцяе месца заняў калектыў з Вычулак, які выставіў камедыю «Мікітаў лапаць». Кіраўніком гэтага калектыва з'яўляецца Ул. Бараньчук.

Чацвёртае месца заняў калектыў з Вулькі Нурэцкай, за камедыю «Пінская шляхта» В. Дуніна - Марцінкевіча. Кіраўніком гэтага калектыва з'яўляецца загадчык пачатковай школы ў Вульцы - Нурэцкай А. Мартыновіч.

Гэтым калектывам уручаны наступныя ўзнагароды: за 1 месца — ўзнагарода ГП БГКТ — 800 зл і ўзнагарода аддзела культуры Павятовай рады ў Сямяцічах — мяч і сетка — прыдзелена калектыву з Семіхоч.

ІІ-ая ўзнагарода ГП — 600 зл. і ўзнагарода аддзела культуры — мяч і сетка — прызнана калектыву з Рагачоў.

ІІІ-ая ўзнагарода ЗП ЗМВ — 500 зл. прызнана калектыву з Вычулак.

ІV узнагарода ГП — 400 зл. прызнана калектыву з Вулькі Нурэцкай.

Адначасова кожны калектыў атрымаў Дыплом Аддзела Культуры Павятовай Рады ў Сямяцічах.

Трэба адзначыць, што арганізацыя элімінацый была добрая і прайшлі яны вельмі ўдачна. Перапоўнены зал мясцовай сзятліцы (каля 350 асоб) цёпла прыймаў выступленні самадзейнікаў. Вельмі добра выступілі таксама мастацкія калектывы, іх ігра сведчыла аб добрай падрыхтоўцы.

Сяргей Крэйза
Мілейчыцы
Фота аўтара

Кіраўнік гуртка ў Семіхочах Тадэуш Ваўжыняк характарызуе перад выступленнем «Міхалку» — Аляксандра Хомчука.

Сцэна з п'есы «Мікітаў лапаць» у выкананні самадзейнікаў з Вычулак.

Прывязла Лідка жаніха

(Працяг са стар. 3)

хочацца за цыгарку ўхапіцца ды баіцца.

Гасцявалі безупынку дзень кожны, хіба да нядзелі было гэтак. Янак дроў з бацькам напілуе, а пасля абеду зноў падпіўшыя пойдуць сечкі нарэжуць да гумна. Працавіты які! Угаварваем, што ён госць, мы і так работу адолеем, няхай адпачывае наздароўе. Лідцы кажам, каб у пакой запрашала. Хай пашчабечуць сабе там маладыя, паспеюць нагаравацца яшчэ за сваё жыццё. Але ён, гэты Янак, ганаровая асоба, гаворыць, як жа так не дапамагчы сям'і ў працы?! Маці зусім забылася пра гнеў, тоены да Лідкі; цешыцца паціху, што дачка мужа такога сардэчнага мець будзе, шчырую душу ў свеце далёкім напаткала.

А нядзельным ранкам, пры снеданні, пачырванеў Янушак наш, калі праз мамчыну дапытлівасць Лідка пахвалілася шлюбам недалёкім ды ягонымі заробкамі чатырохтысячнымі ў фабрыцы механічнай. Аж я ўшчыпнула за калена Лідку, каб прыпыніць яе ў прысутнасці госця скромнага. Тата азваўся, што ў горадзе няхай сабе і вялікі заробак знойдзецца, ды як не кажы, дапамагчы мус і перад усім пра выкуп кватэры падумаць трэба. Янак загарачыўся ў гэтым месцы і сказаў, што днямі-начамі працаваць будзе; і кватэру мець будуць выгодную, і мэблі пастараюцца; і што ён лічыць, што бацькі не маюць рацыі, калі-аб палёгцы для дзяцей дбаюць, а наадварот, маладыя самі абавязаны шчасце рукамі сваімі будаваць, тады толькі змогуць ацаніць велічыню шчасця!

Мамка, моргала вачыма, нічога не зразумеўшы, а тата пасміхаўся недаверліва над шчырасцю зяцевай, але словам не прамовіўся.

Што тут разводзіцца — спадабаўся нам Янак усім ды больш нічога.

Пры ад'ездзе маці сунула Лідцы гумзу грошай і прашаптала паўгаласам, што шэсць тысяч хопіць пакуль, каб са спулдзельняй мешканёвай дайсці да толку, а вяселле сваёю дарогаю справім.

Зіма канчалася ўжо і дзіўна нейк рабілася, чаму гэта Лідка нічагуткі не напіша. Ажно пазаўчора прыехала з Прусаў Дзімітрава Алюня, якая разам з Лідкай у адной малачарні працуе, ды кажа маме ў сакрэце, а я праз сценку ўсенька чую:

— Вы, цёцю, кавалер Лідчын кудысьці прапаў з грашыма тымі і з пенсіяй яе свяжуткай! Ліда прыходзіла да мяне пазычаць на жыццё... Аказалася, у фабрыцы ніякай ён не працаваў... Во!!! Плача, бедная, і баіцца пісаць да вас...

АДОЛЬ КАСТРЫЦА

Самая маладая ў сям'і славянскіх літаратур

(Працяг са стар. 2)

нізаванай працоўнай павіннасці.

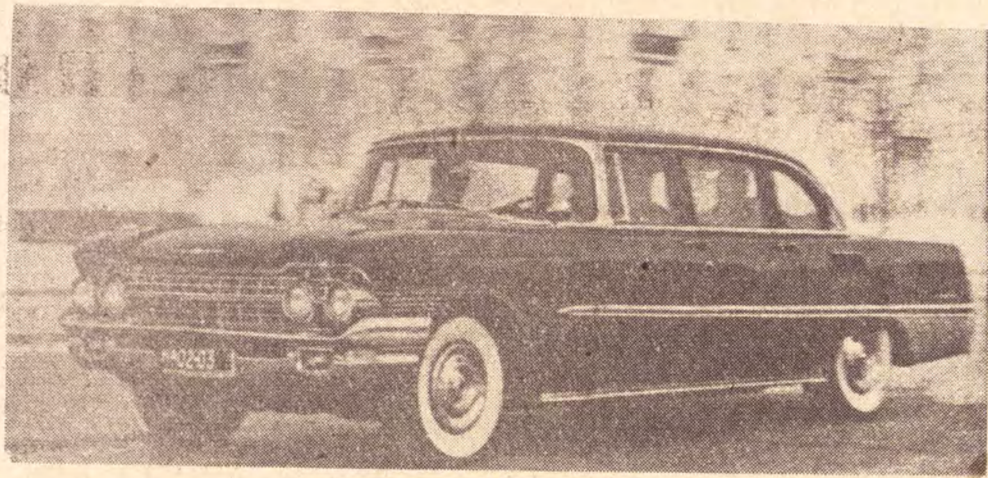
Сучаснае народнае выдавецтва «Дамавіна» ў горадзе Баутцэне стварыла ўсе прадпасылкі для плённай публікацыі кніг на лужыцкай мове. Побач з выданнямі звычайнага віду тут выходзіць выдатна аформленая серыя кішэннай бібліятэкі з перакладамі твораў сусветнай літаратуры, лужыцкая штодзённая газета «Нова доба», а таксама сем часопісаў.

З повады дзесятай гадавіны закона аб гарантыі правоў лужыцкага насельніцтва ў сакавіку 1958 года ў Доме лужычан у Баутцэне быў адкрыты музей лужыцкай літаратуры.

Музей наглядна дэманструе палітыку ГДР у адносінах нацыянальных меншасцей. Шматлікія запісы ў кнізе для наведвальнікаў пацвярджаюць гэта. Так, напрыклад, доктар Сідзік Э уошы, генеральны дырэктар па справах Курдзістана ў Міністэрстве асветы Іракскай Рэспублікі, гаворыць: «Сучаснае развіццё вашага маленькага народа з'яўляецца добрым прыкладам таго, што сацыялізм — лепшы шлях у вырашэнні нацыянальнага пытання.»

Аўстрыйскі вучоны доктар Даратэя Мюлер з Вены піша: «Асаблівае ўражанне на мяне зрабіў росквіт лужыцкай літаратуры і лужыцкае кнігавыданне навейшага часу, а таксама вялікі клопат аб лужычанах у ГДР».

Свята захоўваюць і развіваюць лужычане сёння ў сацыялістычнай дзяржаве ГДР сваю нацыянальную культуру, і іх літаратура, самая маладая ў сям'і славянскіх літаратур, перажывае ўпершыню свабодна і незалежна багаты росквіт.

Новы ЗІЛ

Новую мадэль легкавога аўтамабіля выпусціў Маскоўскі аўтамабільны завод імя Ліхачова. Гэта «ЗІЛ—111 Г». Змяшчае ён 7 асоб. Хуткасць 170 кіламетраў у гадзіну.

Адкуль узяліся назвы свету?

Еўропа, Азія, Афрыка, Аўстралія, Амерыка — назвы частак свету. Вядомы яны нам ад школьных год. Ды ці задумваліся калі вы, адкуль узяліся гэтыя назвы?

Назва «Еўропа» вядома была старажытным грэкам. Яна выводзіцца ад старагрэцкага слова «Эраб», што абазначае «мрок цемнасць», або заход, значыць проста краіна, дзе заходзіць сонца.

Першыя ўспаміны аб Азіі знаходзім у старагрэцкага паэта Гомера. Вучоныя лічаць, што яно выводзіцца ад асірыйскага слова «асу» — усход, краіна, дзе ўсходзіць сонца.

У часы Рымскай імперыі частку старажытнага Карфагена на поўначы насяляла племя афры. Найперш гэтыя землі былі названы зямлёй Афры, а потым увесь кантынент пачалі называць Афрыкай.

Старажытныя вучоныя здагадваліся, што недзе на поўдні павінна быць суша, якая раўнаважыла б Азію і Еўропу. Яны назвалі гэтую зямлю «Аўстраліс» — па латыні «паўднёвы». Гэтую зямлю першымі адкрылі галандцы, і назвалі яе Новай Галандыяй. Але яны не ведалі, што гэта востраў. Англічане ж назвалі гэтую зямлю Новым Паўднёвым Уэльсам. Але калі ў 1801—1803 гадах устанавілі, што гэта востраў, і што вялікі, вучоныя назвалі яго «Тэрра аўстраліс інкогніта» — невядомая паўднёвая зямля. І з гэтага часу слова Аўстралія пачалі пісаць на ўсіх картах.

Амерыканскі мацярык быў адкрыты Калумбам у канцы XV стагоддзя. Але ў глыб мацерыка Калумб не зайшоў і не даў апісання адкрытай ім зямлі. Зрабіў гэта італьянскі падарожнік Амерыга Веспучы (1451—1512). Ён падрабязна апісаў прыроду Новага свету, людзей і па яго імені гэтую частку свету назвалі Амерыкай.

Цікава, што назвы частак свету ў большасці моў гучаць амаль аднолькава.

Стрэптаміцын можа быць прычынай глухоты

Антыбіётыкі сталіся самымі папулярнымі лекамі. Вылечваюць хваробы, якія да іх былі невылячальнымі. Але і антыбіётыкі могуць быць шкоднымі. Асабліва для цяжарных жанчын. Швейцарскі лекар Керн сцвердзіў, што цяжарная жанчына не павінна прымаць стрэптаміцын, бо ён пашкоджвае слухавы нерв плоду. Дзіця родзіцца з аслабленым слыхам, або і зусім глухое. (вл)

З парашкамі ад болю галавы — асцярожна

Ужо даўно лекары перасцерагаюць перад т. зв. «малой наркаманіяй» — значыць, частым ужываннем розных парашкоў ад болю. Напрыклад, ад болю галавы. З часам чалавек так уцягваецца, што без парашку з крыжыкам ані руш. А яны шкодныя для здароўя. Швейцарскі прафесар Глоэр правёў многа доследаў і пераканаўся, што фенацэтын (уваходзіць у склад парашкоў ад болю галавы) вельмі шкодзіць на ныркі. (вл)

Кавалку хлеба 8 тысяч год

У гарадскім музеі Цюрыха можна ўбачыць незвычайны экспанат — кавалак хлеба. Археолагі лічаць, што гэта самы старажытны хлеб. Ён быў выпечаны яшчэ ў каменным веку, больш шасці тысяч год таму назад. Аднак цюрыхскі музей не адзін у экспазіцыі хлеба. Так, у сталіцы Эквадора, у спецыяльным памяшканні, захоўваецца выдатная рэліквія — гліняны гаршчок, у якім была вырашчана першая пшаніца на амерыканскай зямлі, завезеная туды, як вядома, Хрыстафорам Калумбам.

З таго часу хлеб стаў жыццёвай неабходнасцю чалавека. Але мала хто задумаўся над тым, колькі чалавек ужывае хлеба за сваё жыццё. Лічбы гэтыя даволі ўнушальныя. Падлічана, што калі спячы каравай з хлеба, які чалавек з'ядае за сваё жыццё то вага яго складзе больш чым 15 тон, а аб'ём яго раўняўся б 40 кубічным метрам.

15-ГАДОВАЯ СЛАВА

Мае 15 год. Ужо вельмі слаўная (славу здабыла за адзін год). Называецца Гэлен Шапіра. Англічанка. Спявачка. Пачуць яе можна ў нашай «Рэвіі пёсэнэк» Люцыяна Кыдрынскага.

СЕРАБРЫСТЫЯ ВОБЛАКІ

Упершыню серабрыстымі воблакамі астраномы зацікавіліся некалькі дзесяткаў гадоў назад. Аднак да апошняга часу гэтай дзіўнай з'явай прыроды займаліся толькі асобныя вучоныя, а ў асноўным — аматары. Тлумачыцца гэта тым, што такія воблакі, якія ў адрозненне ад звычайных маюць серабрыстае адценне, назіраюцца даволі рэдка і толькі ў вельмі вузкім поясе сярэдніх шырот Зямлі. Даследаванне серабрыстых воблакаў цяпер прыцягнула ўвагу вялікіх калектываў вучоных: бо з «дапамогай» гэтых воблакаў можна вывучыць працэсы, якія адбываюцца ў высокіх слаях атмасферы — на адлегласці 75—80 кіламетраў ад зямлі, таму што яны з'яўляюцца іменна на такой вышыні. Напомнім, што «звычайныя» воблакі плаваюць на вышыні «ўсяго» 7—10 кіламетраў. Цікава, што серабрыстыя воблакі Зямлі падобныя па некаторых знешніх прыкметах з напластаваннымі палосамі на Юпітэры і Сатурне. Хуткае развіццё магчымасцей даследавання касмічнай прасторы дае магчымасць астраномам выносіць інструментальныя вымярэнні за межы Зямлі і яе атмасферы. У гэтых вымярэннях перш за ўсё прыйдзецца мець справу з найбольш знешнім слоем воблакаў — серабрыстымі воблакамі. Зямля прадстане нібы завуаліраванай імі, і не ўсе яе характарыстыкі, вядомыя нам, жыхарам планеты, змогуць быць выяўлены. Так, калі з космасу даследаваць Зямлю тымі ж метадамі, якімі мы з Зямлі вывучаем, напрыклад, Марс, то наша планета, магчыма, здасца нам не зусім такой, якая яна ёсць на самай справе. Серабрыстыя воблакі ў момант назірання могуць замаскіраваць або скажаць некаторыя зямныя з'явы. Як жа ўтвараюцца серабрыстыя воблакі? Згодна з адной з гіпотэз, яны складаюцца з крышталікаў лёду. Прыхільнікі другой гіпотэзы лічаць, што часцінкі пылу, якія ўтвараюцца пры распадзе метэораў, могуць служыць цэнтрамі кандэнсацыі вадзяной пары. Незразумела, чаму серабрыстыя воблакі з'яўляюцца летам і толькі ў сярэдніх шыротах. На гэтыя і многія іншыя пытанні можна будзе лягчэй адказаць пры супастаўленні ўжо наяўных даных з тымі, якія вучоныя атрымаюць у працэсе даследаванняў і назіранняў маючага адбыцца Міжнароднага года спакойнага Сонца.

КАРЫСНЫЯ ПАРАДЫ

Не вешайце вязаныя рэчы на плечкі: яны ад гэтага выцягваюцца і трацяць форму. Лепш за ўсё трымаць іх складзенымі.

*

Калі вы пачынаеце што-небудзь вязаць з каляровай ношанай шэрсці, дадайце да яе тонкую белую нітку — шарсцяную або шаўковую, гэта ўмацуе шэрсць і надасць вязанай рэчы цікавую рабіну.

КАНАРЭЕЧКІ ЗА ГРАНІЦУ

Што каму падабаецца. Я найахвотней слухаю веснавую песню жаўранка, калі ён павісне ў паднебнай далі, або салаўя пералівы на змроку. Я люблю найлепш песні вольных птушак. Але канарэйка пудоўна спявае нават у клетцы. Гэта праўда. А калі не можна слухаць вольных птушак, добрыя і ў клетцы. Аб гэтым ведаюць амерыканцы, тыя з ЗША. І яны ахвотна купляюць у нас канарэек. Нашы гадоўцы ў мінулым годзе прадалі 10 тысяч канарэек.

На здымку: гадоўля канарэек у Торуні.

З пачатку нашай эры

У Канстанцы (Румынія), капаючы фундаменты для сучаснага небаскроба, рабочыя дасталі з зямлі 24 мрамарныя рымскія статуі з I, II, III стагоддзяў нашай эры. Археолагі вельмі высока ацэньваюць мастацкую вартасць забыткаў. На здымку — мраморная статуя вужа. вл

Трыбуна чытачоў

УСПОМНІМ АБ IX

Гэта было 8.III.1942 года ў час нямецкай акупацыі нашай зямлі.

Вёска Гаркавічы (Сакольскі павет) спала глыбокім сном. Жыхары вёскі нічога не ведалі, нікому нават не прыснілася, ніхто не падумаў, што ў іх за плячыма стаіць смерць.

80 гестапаўцаў у белых халатах з трупімі галавамі акружылі вёску і чакаюць дня, каб напасці на спакойных людзей. Ледзь пачало днець, гітлераўскія каты прыступілі да чыну. Частка іх засталася за стадоламі, а рэшта пайшлі па хатах зганяць усіх мужчын. Сагнаўшы ўсіх мужчын да школы, начальнік гестапаўскай экзекуцыі выдзігнуў спісак былых членаў КПЗБ і актывістаў савецкай улады з 1940 і 1941 г.г. і пачаў чытаць. Названых гестапаўцы ставілі да сцяны вачыма і ўважна пільнавалі. Начальнік чытаў:

1) Прытыцкі Аляксандр (брат знанага Сяргея);
2) Прытыцкі Іван;
3) Прытыцкі Лявон;
4) Савіцкі Уладзімір;
5) Усцілка Уладзімір;
6) Яцэвіч Павел;
7) Філановіч Іван;
8) Кастэцкі Іван;
9) Суровец Васіль.

Гітлераўцы іх загналі за вёску і тут пачалася страшная разня. Затрашчалі гітлераўскія аўтаматы, паляцелі сотні куль у грудзі маладых нявінных людзей, палілася кроў на марозны снег. Паліліся бясконцыя слёзы сірот, удоў і бацькоў.

Імёны загінуўшых назаўсёды застануцца ў памяці нашых людзей.

Уладзімір Хомік
Слоя

Бібліятэкар

У нашай вёсцы ёсць бібліятэка, дзе шмат розных кніжак: польскіх, рускіх і беларускіх. Гэтыя кніжкі біруць чытаць вучні і старэйшыя людзі. Старэйшыя людзі лепей умеюць чытаць па-руску і беларуску, бо мала вучыліся польскай мовы. Бібліятэкар заахвочвае старэйшых людзей, каб чыталі кніжкі.

Вельмі ўсе задаволены, што ёсць добры бібліятэкар. Бібліятэкарам з'яўляецца Андрэй Матвеюк. Мы ўсе дзякуем яму за тое, што да старэйшых людзей адносіцца з павагай, шануе і памагае дабівацца лепшага жыцця.

Яўгеній Рээнт
в. Міхноўка

Увага, мастацкія гурткі!

15 сакавіка г.г. у Міністэрстве Культуры і Штукі адбылася нарада прадстаўнікоў усіх нацыянальных таварыстваў у справе заканчэння фестывалю аматарскіх гурткоў. Канчаткова было вырашана, што гэтае заканчэнне адбудзецца ў Варшаве 13 і 14 мая 1963 года ў тэатральнай зале Палаца Культуры і Навукі.

Падрыхтоўка да фестывалю вялася цэлы зімовы сезон 1962/63 года, а ў сакавіку пачалі праводзіцца ў паасобных паветах элімінацыі. У выніку гэтых элімінацый адзін найлепшы мастацкі гурток павету прыме ўдзел у нашых цэнтральных элімінацыях, якія адбудуцца 31 сакавіка г.г. а найлепшы гурток пасля цэнтральных элімінацый паедзе на кошт Міністэрства Культуры і Штукі на заканчэнне фестывалю і выступіць на сталічнай сцэне са сваім 20-мінутным рэпертуарам. Прадоўжыць час выступлення немагчыма таму, што ўсе мастацкія гурткі нацыянальных меншасцей у Польшчы аб'ядноўваюцца ў адзін чатырохгадзінны спектакль. Пасля заканчэння канцэрта гэтыя найлепшыя мастацкія гурткі атрымаюць вартасныя ўзнагароды — тэлевізары.

Усімі арганізацыйнымі справамі будзе кіраваць ГП БГКТ.

Жадаем поспехаў.

ШТО ЗАПЛАНАВАНА ЗРАБІЦЬ У ПАСЫНКАХ?

У Пасынках 28 лютага г.г. адбыўся сход сялян вёскі. Сход адбыўся ў школьнай зале і праводзіў яго кіраўнік гміннай спулдзельні ў Бельску – Падляшскім Міхал Анішчук. Ён прачытаў справаздачу аб дзейнасці ГС у 1962 г. Таксама зазнаёміў сялян з планам працы на 1963 год. Пасынскія сяляне дазеданіся радасную вестку: у іх вёсцы ў 1963 годзе будзе пабудавана вялікая крама.

Пасля дыскусіі слова бярэ старшыня ГРН Міхаіл Весялоўскі. Ён паведамляе сялян, што запланавана зрабіць у самай вёсцы Пасынкі ў 1963 годзе, каб паднясць сельскую гаспадарку на вышэйшы ўзровень.

— Каб не скітацца па сялянскіх будынках з двума камплектамі сельгасмашын, трэба ўзяць на першы план будову гаража. Таксама трэба нашу вёску зрабіць больш сучаснай: пашырыць брук з 4 да 6 м, улажыць з абодвух бакоў ходнікі і высадзіць вуліцу дрэўцамі, а таксама зрабіць асвятленне вуліцы. Грамадскім чынам высыпаць жвірам 2 км дарогі ў напрамку вёскі Агароднікі. На нашых палях будзе зроблена меліярацыя, — гаварыў старшыня. — Каб гэтыя планы выканаць, трэба нам самім уклясці многа дружнай працы. Усе работы, якія патрабуюць спецыялістаў, аплачвае ГРН з грамадскага фонду, а такія, як давоз жвіру і камення — гэта ваш абавязак, сяляне, — падкрэсліў Весялоўскі. І калі запытаў, ці ўсе згодны дапамагаць у працах, сяляне аднагалосна выразілі згоду. Астаецца пажадаць ім як найлепшых вынікаў у канцы 1963 года.

У. Весялоўскі
Пасынкі

Наш пісьманосец

У вёсцы Лука жыве вельмі добры пісьманосец Аляксандр Стацкі. Жыве ён блізка ад нашай школы. Кожны з нас ведае нашага пісьманосца, сяляне наш пісьманосец успамінае, каб усе выпісвалі «Ніву» і розныя часопісы. Але я не чакаю, каб мне прыпамінаў, я сам вельмі рана выпісваю «Ніву». Усе людзі любяць і паважаюць нашага пісьманосца.

Славамір Садоўскі
Тарнопаль

Чаму не арганізаваць бы гурток і ў нас?

Колькі я чытала ў «Ніве» аб гуртках і цікавым жыцці моладзі на вёсках. А ў вёсцы Катлоўка і моладзь ёсць і памяшканне на чытальню, а гуртка няма.

Хлопцы амаль кожную нядзелю арганізоўваюць забавы. Збіраецца шмат моладзі, ёсць і свой музыкант. Але амаль заўсёды ўсе хлопцы бываюць п'яныя.

Ёсць у нас усе падставы, каб арганізаваць гурток ЗМВ і нават БГКТ. Некалькі дзяўчат і хлопцаў хочуць арганізаваць гурток, але большасць адмаўляецца. У нас ужо даўно ёсць электрычнае святло. Гэта таксама моцнае аблягчэнне працы.

Зіна Ялінік
Навіны

Аб некаторых справах у Москаўцах

Москаўцы — гэта вёска, у якой жыве каля 70 гаспадароў. Апошнія гады прынеслі вялікія перамены ў жыцці нашай вёскі. Жыхары Москаўцаў улажылі новы брук. Прыбывае з кожным годам усё больш новых будынкаў. У вёсцы існуе ад 1960 года сельгасгуртоk, працуе нядрэнна. Тутэйшая бібліятэка мае многа чытачоў. Кіруе бібліятэкай Тэрэса Паха, якая з'яўляецца адначасова старшынёй гуртка ЗМВ. Члены ЗМВ вядуць доследныя палеткі.

Аднак ёсць людзі, якія значную частку вольнага часу праводзяць пры картах або віне.

Добра было б арганізаваць у вёсцы гурток мастацкай самадзейнасці. Пачатак павінна даць моладзь, а іменна гурток ЗМВ і яго актывісты. Ёсць тут таленавітыя хлопцы і дзяўчаты, прыгожа спяваюць, танцуюць. Толькі не хапае ў іх ініцыятывы.

Сцяпан Карбоўскі
Бельск

МОЛАДЗЬ І СВЯТЛІЦА

Відава разам з каленіямі налічвае 120 жыхароў і мае нямала моладзі. Ёсць бібліятэка, якая змяшчаецца ў хаце Міхалая Фірсовіча, і святліца з пабітымі вокнамі, абрэзаным святлом, і там заўсёды поўна смецця. Моладзь Відава зусім не дбае аб чысціні святліцы.

У святліцу кожны дзень ходзяць малыя хлопцы, кураць папяросы і часта раскладаюць агонь на брудный падлозе.

Дзверы заўсёды адчынены, вокны таксама. Толькі вецер ганяе смецце. А ў іншых вёсках моладзь марыць аб святліцы!

Д.М.

Няшчасны лес

На ўсход ад вёскі Плёскі распалагаецца лес гаспадароў з Плёсак. Вельмі прыемна летам устаць ранёнька і пайсці назбіраць грыбоў. Але часта гаспадары навакольных вёсак нішчаць лес, не шкадуючы, што сяляне з Плёсак за яго плацяць падатак. Выбіраюць яны дрэвы найпрасцейшыя і без сукоў, бо сукастыя ім цяжка калоць. Яны можа не адносіліся б так жорстка, каб не некаторыя людзі з Плёсак, якія таксама не шкадуюць супольнага дабра, а яшчэ дапамагаюць злодзеям.

Жыхар з Плёсак

Дарагое СЭРЦАЙКА!

Твае парады ў «Ніве» я заўсёды чытаю і пераканалася, што Ты шмат добрага і карыснага раіш людзям. Да цябе найчасцей пішуць маладыя людзі і аб справах маладосці, кахання. І Ты, Сэрцайка, так трапна і разважліва заўсёды адказваеш, параіш. Таксама і я маю некалькі слоў аб сваёй справе напісаць і хачу, каб Ты параіла як мне зрабіць. А весь. Жыву я ў бацькоў адна, маю няпоўных 18 год. Вучуся ў другім класе сельскагаспадарчай школы ў сваёй вёсцы. Летам мінулага года пазнаёмілася з хлопцам з другой вёскі Г. Гэты хлапец не брыдкі, высокага росту, вельмі і я спадабалася яму.

Пісаў лісты да мяне, а на фэст прыязджаў. На вясковай забаве ўвечары толькі са мною танцаваў. Калі праводзіў дамоў, казаў, што мяне вельмі кахае і са мною ажэніцца. Але прайшло ўжо каля чатырох месяцаў, а пра яго ані слыху, ані дыху. Мо' забыў? І гэта найхутчэй. Але трэба прыпомніць, што я ў сваёй вёсцы маю аднаго нарачонага, які мне падабаецца, і ён кажа, што мяне таксама кахае. Толькі адно, што ён не любіць замнога гаварыць, кажа нават, што той, каторы замнога і лішняе брэша, гэта дурань. Ён не курыць, але гэта можа і лепей. Хоць яго некаторыя жанчыны называюць хуліганам, аднак я гэтага не прыкмеціла. Здаецца, ён спакойны. Парай, дарагое Сэрцайка, што мне рабіць: ці чакаць гэтага першага з вёскі Г. ці з другім са сваёй вёскі сябраваць?

Люба з Гайнаўскага павета.

Дарагая Люба! Не здаецца мне, што ты ў такім клапатлівым становішчы, але ахвотна Табе параю. Хлапец, з якім ты перапісвалася, які абяцаў, што вельмі цябе кахае і ажэніцца, раптам перастаў пісаць. Ну, што ж, відавочна, перастаў ужо цябе кахаць, мо' іншую ўжо кахае і іншай абяцае жаніцца. Маўчанне таксама з'яўляецца адказам. Але гэтым не пераймайся, у маладых людзей вельмі часта так бывае: абяцаюць і хутка забываюць. І мне здаецца, што Ты не надта яго кахала, калі ў сваёй вёсцы маеш нарачонага. Тое, што аб ім пішаш і мне падабаецца. Можаш сябраваць. Раю табе не заварочваць у тваіх гадах сабе галаву замужаствам, на гэта прыйдзе час, а найлепш з усімі жыць па-сяброўску. А напэўна яшчэ сустрэнеш «таго трэцяга», у якім сапраўды закахаешся. і тады скажаш: «толькі ён» — нават без маёй парады.

СЭРЦАЙКА

KINO

Праграма
на 25—31.III.1963 г.

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Белавежа
„Gdy drzewa były duże" (radz.), 26—28. „I ty zostaniesz indianinem" (polski), 29—31.

Кляшчэлі
„Pierwszy lot w kosmos" (radz.), 26—28. „Rodzina Milcarków" (polski), 29—31.

Навасады
„Dziewięć dni jednego roku" (radz.), 30—31.

Нараў
„Katastrofa" (węgierski), 27—31.

Нараўка
„Noc poślubna" (polski), 27—31.

Чаромуха
„I ty zostaniesz indianinem" (polski), 26—28. „Jadą goście, jadą" (polski), 29—31.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Tragiczny zamach" (jugosł.), 30—31.

Бранск
„SOS" na Pacyfiku" (angl.), 26—28. „Spóźnieni przechodnie" (polski), 29—31.

Гродзісг
„Bestia" (węgierski), 30—31.

Орля
„Historia żółtej ciżemki" (polski), 27—31.

Райск
„Przeciwnicy" (węgier.), 27—31.

БЕЛАСТОЦКІ ПАВЕТ

Гарадок
„Zdarzyło się to w Rzymie" (włoski), 26—28. „Jadą goście, jadą" (polski), 29—31.

Міхалова
„Kto sieje wiatr" (USA), 26—28. „Wakacyjne przygody" (radz.), 29—31.

Супрасль
„Globke biurokrata śmierci" (NRD), 26—28. „Bariera ognia" (radz.), 29—31.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Мельнік
„Ukryte skarby" (czeski), 26—28. „Dziewczyna z dobrego domu" (polski), 30—31.

Мілейчыцы
„Nikt nie zna prawdy" (radz.), 26—28. „Rodzina Milcarków" (polski), 29—31.

Нурэц
„Prawo morza" (bułg.), 26—28. „Mężczyźni na wyspie" (polski), 29—31.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„W. I. Lenin" (radz.), 26—28. „Ożeniłem się z czarownicą" (USA), 29—31.

Сухаволя
„Tajemnica zielonego boru" (radz.), 26—28. „Dwaj panowie N" (polski), 29—31.

Шудзялава
„Koniec drogi" (bułg.), 27—31.

Янаў
„Jazz, jazz, jazz" (angl.), 26—28. „Alibi nie wystarcza" (czeski), 29—31.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Ліпск
„Jewdokia" (radz.), 30—31.

Новы Двор
„Tomcio Paluch" (meksykański), 30—31.

Ружаны Сток.
„Romeo, Julia i ciemność" (czeski), 26—27. „Noc szpiegów" (franc.), 28—29. „Dom bez okien" (polski), 30—31.

Ніва

Adres redakcji: Białystok ul Wesołowskiego 1

Telefony: red naczelny 25-89, centrala 37-41 do 49.

Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł. rocznie — 28.80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma.

Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa ul Wilcza 46 Nr konta PKO 1-6-100024

Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem CHZ „Ars Polona" Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi 4.70 $. w Europie 5 $ — w USA.

Nakład 5000 Bltk A-1

РАБАЦЯГА

— Што гэта там Іван так доўга каля гною капаецца?

— То жонка гной на воз накідае, а Іван чарвякі падбірае, на рыбу збіраецца.

— Ты гаварыў, што маю цябе абудзіць, не зважаючы на твае пратэсты.

МАГДАЛЕНА САМАЗВАНЕЦ

Сёе-тое пра лядоўню

Калі мы каго-небудзь вельмі кахаем (само сабой зразумела, гутарка тут ідзе пра мужчын), мы не павінны трымаць яго ў вельмі вялікім цяпле. Мужчына — гэта жывы арганізм, арганізм — гэта мяса, а вядома, што мяса ў цяпле псуецца. Змясціце на некаторы час хлопцаў у лядоўню і ўбачыце, як ён вельмі добра захаваецца. Прызнаюся, што змяшчэнне ў халадзільнік прадмета нашых сардэчных пачуццяў — штука нялёгкая. Сэрца жанчыны — гэта крыніца невычарпальнай пяшчотнасці, каханне струменіць з яго, як з дзіравай каструлі. Дагаджаць любаму мужчыну, заўсёды яму што-небудзь прапаноўваць: то сваё пачуццё, то любімую страву, то гарачую грэлку на жывоцік — вось раскоша, у якой жанчына не можа сабе адмовіць. Трэба чэсна прызнацца, што ніводнае тварэнне божае не варта такой мізэрнай долі пакланення, як іменна мужчына. Але якая жанчына можа гэта зразумець? Калі вы ўжо хочаце атрымаць за ваша каханне бязмежную ўдзячнасць, завядзіце сабе сабаку. Калі вы хочаце мець аб'ект для прымянення вашай пяшчотнасці, упусціце ў дом кошку. Жанчына, якая кахае мужчыну і ўвесь час аб ім клапоціцца, занадта нагадвае яму маці. А гэта адымае ў жанчыны салідную частку яе таямнічай чароўнасці. Любімы пачынае называць яе «мамуся» і толькі мамусю ўвесь час у ёй бачыць.

«Мамуся, зацыруй мне скарпэткі!», «Мамуся, занясі мой касцюм да краўца», «Мамка, дай нам закуску».

І такім чынам маладая жанчына, у якой было адно дзіця, фактычна становіцца маці дваіх дзяцей: дапусцім, маленькай дзяўчынкі і дарослага валасатага свавольніка.

Вась чаму часам вельмі карысна перамяніць тактыку.

— Мамуля, прышый мне гузік.

— Сам прышыеш, у цябе гэта вельмі добра атрымліваецца.

— Мамуся, нешта мне сёння галава баліць.

— Не трэба было ўчора столькі піць, сёння не балела б галава.

— Да чаго мне тут усё надакучыла, адправіцца б куды-небудзь далей.

— Калі ласка. На якое чысло табе ўзяць білет?

Так прыкладна павінна адбывацца перыядычнае ахаладжэнне мужчыны ў лядоўні. У дзевяноста выпадках са ста гэта прыносіць найлепшыя вынікі. Паверце вопыту!

КУПІЛА СМЯТАНЫ

Шасцігадовай Олі маці сказала:

— Збегай, дачушка, у магазін, купі смятаны. Вось збанок і грошы. Купіш на ўсе, будзе кілаграм.

Прыйшла Оля ў магазін, падала збанок прадаўшчыцы і кажа:

— Цёцю, мне адзін кілаграм смятаны.

Прадаўшчыца наліла ў збанок смятану і пытае:

— А грошы дзе?

— Ды там, у збанку, — адказала Оля.

ЯК ІВАН УМЫВАЎСЯ

Служыў Іван у шынкара, ды ўсё раніцай, калі шынкар яшчэ спаў, забягаў цішком выпіць чарку. Аднойчы шынкар не спаў і ўбачыў, як Іван выпіў чарку, ды пытае:

— Чуеш, Іване, а што там робіш?

— Умываюся, — кажа Іван.

— Умывайся, умывайся, ды вазьмі булку і вытрыся.

ЧАГО НЕ ЗГУБІЎ, ТАГО НЕ ЗНОЙДЗЕШ

Прайшоў дождж, і выпаўз на паверхню глебы чарвяк. Убачыў чорную варону і спытаў:

— Чаму гэта ты лётаеш?

— Я ж крылы свае не згубіла! — пракаркала варона ў адказ.

«А я, значыць, згубіў», — падумаў чарвяк і папоўз сказаць аб гэтым іншым чарвякам. Тыя таксама заварушыліся і пачалі поўзаць па зямлі — крылы шукаць.

Толькі, калі няма дажджу, чарвякі хаваюцца. Баяцца, што птушкі ўбачаць, чаго яны шукаюць, і забяруць іх крылы сабе.

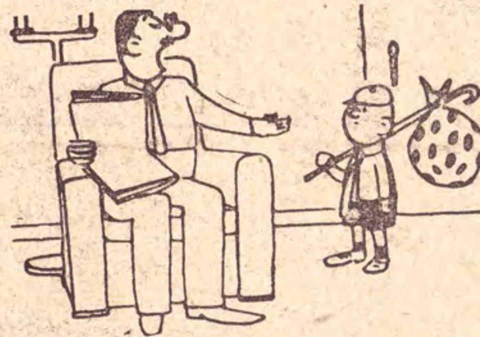
КУР'ЁЗЫ

Гонкі на гразі

«Хочаце паглядзець на самыя брудныя аўтагонкі ў свеце? Едзьце ў амерыканскі гарадок Неапаль у штаце Фларыда. Толькі трымайцеся далей ад трасы», — крычаць афішы і газетныя аб'явы.

Сорак мужчын і жанчын, якія літаральна з ног да галавы заліты граззю, імчаць па балоце, распрыскваючы на 12 метраў ва ўсе бакі вадкае месіва. Захапленню гледачоў няма межаў.

Гонкі праводзяцца кожны год. Да ўдзелу дапускаюцца двухмесныя машыны змешанай канструкцыі з магутным маторам, вядучымі пярэднімі і заднімі мастамі і тоўстымі трактарнымі пакрышкамі. Даўжыня дыстанцыі 1.609 метраў (1 міля). Пласт гразі павінен быць не менш як 90 сантыметраў. Таму прыходзіцца на працягу 48 гадзін паліваць трасу вадой і затым размешваць.

— Я лічу, што ты павінен прынамені вытлумачыць нам прычыны сваёй пастановы.

ПАЛЕЦ

Здарыўся гэты выпадак у Ялоўцы. Прозвішчы тут непатрэбны. Кожны ялоўскі жыхар ведае дзеючыя асобы гэтай гісторыі.

Пачалося ўсё з вепрука.

Нецярплівыя чытачы скажуць: што ты, дзядзька, расказваючы аб пальцы, з вепрука пачынаеш? Ды свінні ж пальцаў не маюць!

Спакойна, грамадзяне, спакойна. Чытаючы фельетон, свае пальцы беражыце, бяда прыхо дзіць раптоўна.

Калі вяпрук з гаспадаровага хлява перасяліўся ў скупачны пункт, гэтс выдаў гаспадару вугаль. Не так ужо многа, але і не мала, якраз столькі, колькі свіння заслужыла.

Сям'я гаспадара ўцешылася. Нічога дзіўнага. Калі ў вёсцы ўсё белае, чорны вугаль ласкае нашы позірк і сэрца цешыць.

Васемнаццацігадовая дачка гаспадара, набіраючы рукамі вугаль (зімою кожны кавалачак вугля дарагі), вострым асколкам параніла палец.

Чужая рана, як дзірка ў сцяне, таму некаторыя грамадзяне не зразумеюць адчування пацярпеўшай.

Праз суткі палец спух, стаў падобны на пышны піражок, і дзяўчына пайшла ў мясцовую амбулаторыю.

Доктар агледзеў палец, пацешыў дзяўчыну, што апошнія дзевяць пальцаў не збіраюцца пухнуць, прапісаў мазь і палец забінтаваў.

На працягу трох тыдняў дзяўчына неаднаразова бывала ў доктара. Палец працягваў балець і мяняў колер. Спачатку быў абрыкосавы, потым вінаградны, затым малінавы і нарэшце пачаў нагадваць вянгерскую слівку.

Шчасце лётае высока, няшчасце жыве побач. Боль павялічваўся, і дзяўчына папрасіла доктара выпісаць накіраванне ў беластоцкую бальніцу.

У Беластоку хірург агледзеў палец, пакачаў галавой, што згноены, і ў гэты ж самы дзень ампутаваў яго.

Вось і ўся гісторыя. Для чалавечага механізма запасныя часткі адсутнічаюць. Таму нават налўнасць дваццаці пальцаў у пацыента не апраўдвае доктара ў абыякавых адносінах да аднаго з іх. А ў гаспадарцы кожны палец на ўліку.

Хачу я папярэдзіць ялоўскага лекара: — А што было б, браток, каб ты так, як гэты палец, лячыў галаўны боль? Прышлося б беластоцкаму хірургу ампутаваць і гэтую частку цела.

А без галавы ў гаспадарцы яшчэ горш, чым без пальца.

Дзядзька Лявон

— На помач!

АШУКАЎ

Дырэктар клуба папярэдзіў мяне, што вечарам могуць быць эксцэсы, а замест іх прыйшло трое п'яных.

(З даносу міліцыянера)

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

По просьбе **Паўла Харкевіча** з Ляшукоў, Гайнаўскі павет і **Васі Астапкевіча** з Вялікіх Тынявіч, Гайнаўскага павета, змяшчаем старынную рускую песню

ПО ДИКИМ СТЕПЯМ ЗАБАЙКАЛЬЯ

По диким степям Забайкалья,
Где золото роют в горах,
Бродяга судьбу проклиная,
Тащился с сумой на плечах.

На нём рубашонка худая
Со множеством разных заплат.
Шапчонка на нём арестанта
И серый тюремный халат.

Бежал из тюрмы темной ночью
В тюрме он за правду страдал,
Идти дальше нет уже мочи, —
Пред ним расстилался Байкал.

Бродяга к Байкалу подходит,
Рыбацкую лодку берет
И грустную песню заводит,
Про родину что-то поет!

А ветер ему отвечает:
Напрасно, бедняга, бежишь,
Ведь бедное сердце не чует,
Что нету родных уж в живых.

Бродяга Байкал переехал,
Навстречу родимая мать.
«Ах, здравствуй, ах, здравствуй, родная,
Здоров ли отец мой и брат?»

«Отец твой давно уж в могиле
Землей призасыпан лежит,
А брат твой давно во Сибири,
Давно кандалами гремит».